ANY I

NÚM. 23

PATRIA NOVA

SEMANARI VALENCIANISTE

Prèus de sotscripció

Reine de Valencia.. . . Ptes. 0'50 trimestre
Catalunya i Illes Balears . » 0'50 »
Espanya. . . . . » 0'75 »
Extranger.. . . . » 1'— »

Valencia 7 de Agost de 1915

Direcció pera correspondència

Kiosc de San Martí.—VALENCIA

Número sòlt: 5 céntims

VOLEM

la oficialitat de la llengua valenciana.
que siguen valenciáns tots els que 'n nòstre reine desempenyen cárrecs públics, inclosos els governatius i administratius, i els militars que impliquen jurisdicció.
l' autonomía tan ampla com se puga obtíndrer pera 'l municipi i la nacionalitat valenciana.
el restabliment del dret foral valenciá ab les modificacións que aconsellen els temps.
el servici militar voluntari i retribuit.
la instauració del crédit agrícola en tot el reine.
Bolsa de Trevall i Musèu social valenciáns.
caixes de retiro pera la vellea.
pensións als pares prolífics i exenció d' algúns impòsts.
la ensenyansa integral gratuita i obligatòria.
tractats de comèrs i abaratament de tarifes ferroviaries i marítimes.

LA CASA DELS ROIDOS

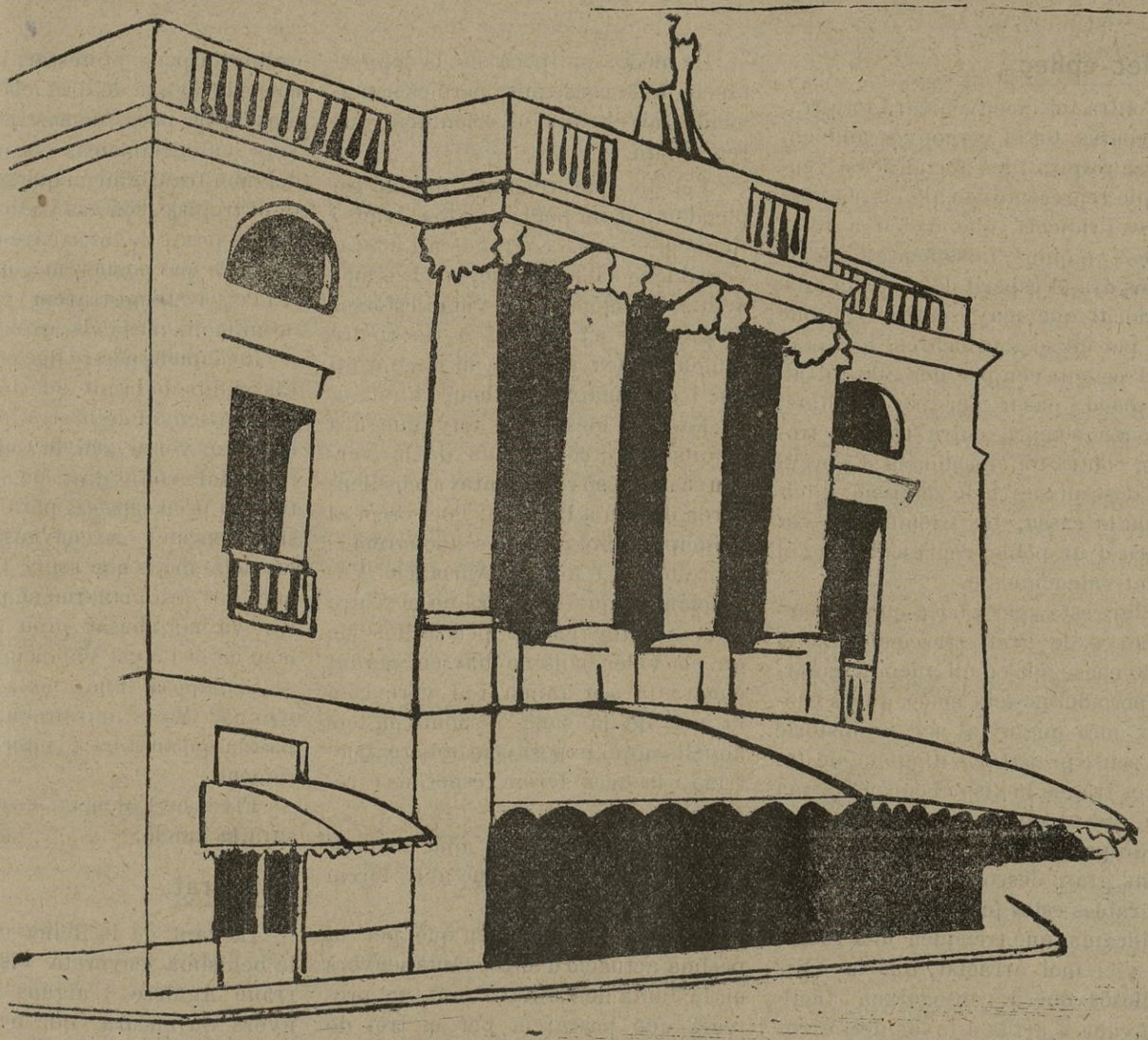

¿Acabarán o continuarán els roídos?

LA NOVA ACCIÓ VALENCIANISTA

Els Jòcs Florals d'enguany

Triomf complet dels joves escriptors valencianistes.—Antipatriotisme i descalificació de l' actual Junta de Lo Rat-Penat.—Maniòbres centralistes.—Fenomenal xiuladisa a la representació del centralisme.—Revisió de valors: La premsa valenciana.—Els falsos valenciáns de còs present.—Cal mampendre nòves orientacións

Pròlec-epílec

Contra tot inconvenient i tota trava; contra tot el vergonyós ambient que se respira i les fortaleses a vénser que representaven algúns senyors graves i ridícols, que naden a totes aigües i en quins, falsament, s' encarná fins ara el esperit del valencianisme, ideal que may sentiren perque may per ell se sacrificaren, i que tan sòls l' ostentaven per descollar d' algún mòdo i pasar per personalitats, figureros sempre entre tirios i troyáns; contra tot el sediment d' opròvi que dossents anys de sumissió diluiren en la rassa, ha triomfat el ver esperit d' un pòble, representat per el jovent valencianiste.

Clar está que 'l fet a que 's referim no es de gran trascendència si per lo conseguit en éll anem a guiarse; pero del mateix mòdo que 's concedix més engíny al ser prehistòric que, sense preparació ninguna, de dos pedres tragué la xispa i encengué una falla, que al savi dels temps modèrns que després de vint segles d' estudis fa un gran descobriment, son més admirables estos fets, al pareixer insignificants, que trenquen una rutina o un vici mol arraelat, que 'ls èxits sorollosos que 's conseguixen fácilment cuan s' actúa a favor dels èrros i baixes passións que sempre existixen, i que acaben per desmoralisar i esborrar als pòbles.

De mòdo, que pòca es la importancia de lo conseguit; pero es sumament gran el canvi d' orientació que representa.

Vòl dir que renaix l' ánima esplendenta d' un pòble que fon gran i tingué fills que l' engrandíen i honraven al mon sancer, i que, en els temps actuals de intensitat de vida i esfòrsos de progrés, ha arrivat a no tindre ningún relleu ni vida, ni ningún fill que l' engrandixca ni honre a ningú.

Fa pòc més d' un any que uns cuants joves, convensuts de la vergonya que assò representava, ens llensaren de nòu a la lluita. Pòcs erem al principi; pero pronte s' adonarem---sobre tot en l' Acte d' Afirmació Valencianista que 's celebrá en el teatre Eslava l' any passat per Juliòl---de qu' els valenciáns no havíen perdut encara la seu' ánima, i al vore cóm la veu de la sang responía en tots aquells a qui exposavem nóstra doctrina, la més ferma esperansa renaixqué.

Efectivament; ham anat sumant adèptes al ideal, i els que ahir forem còlla huí som legió.

I vingué 'l moment en que per la pèsima actuació d' uns cuants senyors en la Junta de Lo Rat-Penat, se pretenía que passárem per el tròt de vore desnaturalisada la única festa valenciana que 'ns resta. Els qu' eren sòcis, demanaren Junta general extraordinaria pera protestar, i no 'ls fon concedit lo que de dret els correspònía. Calía, pues, demostrar que, els vers valencianistes, els que per res del mon transigim en que se 'ns afronte ni trepitje, son ara ya una majoría.

I a pesar de tot, anárem al Principal els que poguerem conseguir entrades, i demostrarem xiulant que erem molts més dels que pareixíem.

Reclamem nòstre llòc pera actuar. Els xiulits de la nit dels Jòcs foren la mágica senyal de nòstra entrada en la lluita; voreu com de cada día som més; tal vòlta dins de pòc---cuan tingam pròu *entrades* pera aplegar on siga menester---se convensau en absolut dels molts que som. Tots aquells que fins ara manaren se pòden retirar; ya han abusat pròu del glorios nòm de la Patria Valenciana.

S' impòsa una nòva actuació. ¿Quína? Ya s' anirán enterant tots *eixos* a qui tant ha d' interesar segurament.

Fixes be Valencia. Pronte comensará la funció.

El estrat

Llevant de la Reina de la Festa, la bellísima senyoreta Visanteta Serrano Aguirre, i algúns cuants senyors qu' encará que 'n presència estaven allí, en essència estaven entre 'l públic volent xiular, lo demés eren una serie de respectables momies

dels que no hi ha que ocupar-se mentres no fassen algo de profit.

Els trevalls premiats

El Certam ha constituit un gran èxit pera els joves valencianistes. Sabut es que l' art no ix més que d' aquelles ánimes on hi ha ver entusiasme patriòtic; está per tant explicat.

La Flòr natural ha segut guanyada per el gran poeta nacionaliste valenciá, volgut company nòstre, el jove En Francesc Caballero Muñoz, ab la inspiradísima composició titulada «La rossa esperansa» i que pòrta per lema «Joventut florida», trevall en el que campetja la més sana inspiració i pur clasicisme valenciá. Sentim moltíssim que 'l excés d' original no ens permitixca publicar-la.

Després d' este estimat amic han triomfat també els joves senyors Josep M.ª Bayarri, Francesc de P. Carchano, Santiago Cebrián Ibor i Manèl Cuitavi, algúns en varios temes---el senyor Bayarri ha conseguit dos prèmis i tres accèsits i el senyor Cuitavi un prèmi i un accèsit,---i els escriptors i poetes ya de mèrits reconeguts, senyors Ganjer, Genovés Olmos, Bonet Alcantarilla, Pascual Beltrán, Rivera, Sucías, Minguet, Beneyto, Poy, Gil Sumbiela, Martín Mengot, Variozola, Oltra, Paredes, Aguilar, Jimeno, Martín, Ribés, Noel, Ibáñez, Pascual, etc.

El jove artiste Sr. Soler Peris llixqué, mol pulcra i sentidament, la poesía premiada ab la flòr natural, que alcansá un èxit verament sorollós i unánim.

També fon mol aplaudit el senyor Bonet Alcantarilla, que llixqué algúns dels sonets dels que mereixqueren el prèmi de l' englantina d' òr, especialment el titulat «Germanía», que fon premiat ab una espontania salva d' aplaudiments.

Els discursos

Si no de gran elocuència, fon de sana orientació i ben meditat estudi el pronunciat per el president de Lo Rat-Penat, En Francèsc Cantó Blasco, que hem llegit després en la premsa perque cuan el pronunciá ningú del públic l' oixqué.

Feu una sincera història de la institució de Lo Rat-Penat: enlairá els mèrits i grandeses de nòstre idioma; aludí al discurs del senyor Navarro Reverter a sa entrada en la Reial Acadèmia de la Llengua «Castellana», que al tractar del resurgiment de les Llengües d' Oc tant de revòl alsá, (donant motiu a d' aquella descabellada e imbècil respòsta del acadèmic senyor Cortázar); resenyá tots els trevalls que s' han portat a cap darrerament per l' engrandiment de nòstra Patria, tals com la próxima aparició de la Gramática valenciana del nòstre eminent filòlec R. P. Fullana, l' aplec al Puig, la constitució de la Joventut Valencianista i del «Centro de Cultura Valenciana» (!) inspirat—digué 'l senyor Cantó—en els sans principis de Lluis Vives i Ramón Llull; els benemèrits esfòrsos de publicacións com «El Cuento del Dumenche», «Pensat i Fet», «Pro-Poesía», etc.

Ens pareix mol be tot lo que digué el senyor Cantó B'asco; sòls falta que tot això siga avalorat per els seus fets. Mentres aixina no siga, totes estes manifestacións no serán més que la pólvora en salves a que ya estem acostumats desde temps immemorial.

El discurs del alcalde, com els de tots els qu' hem tingut la desgracia de sofrir en estos últims temps, *con castellano*, coent com un all i ab les consabudes frases fetes de la *patria común, la patria chica*, etc., etc.

En cuant al del Mantenedor senyor Estrada, suprimim els comentaris per manca d' espay i perque suposem que 'ls amables lectors ya l' haurán fet per son compte al llegirlo en la premsa diaria: una serie de llòcs comúns, presuncións d' una oratòria del segle passat, manida i desacreditada i sense ninguna móstra de talent ni de preocupació per els modèrns ideals que actualment òmplin el mon. La definició de la patria que feu, per eixemple, s' ha dit i s' ha repetit més de mil vóltes en discursos de tots els Jòcs Florals de póble, pròlecs de llibres, vetllades cursis, etcètera. ¡Pareix mentira que un hòme aixina vinga a la nòstra ciutat ab fums d' *epatomania!*

Escándalo monumental.

Gran xiuladisa d' honor

I entrem de ple—a propòsit hu ham deixat pera lo últim---en el moment més interesant que hi hagué en la festa. No 's podrá dir que 'n cap puesto del mon s' ha donat un cas semblant; han segut éstos els Jòcs Florals de més *alicients* que ha celebrat Lo Rat; be es veritat que per culpa exclusiva dels seus organisadors.

Pareixía que tot estava divinament preparat. Al aixecar-se a parlar el senyor Estrada i després de deixar passar els aplaudiments de rigor, apenes pronunciá les primeres paraules una gran cridoría de protèsta i un enorme número de xiulits ixqué *de tot el teatre*, DE TOT EL TEATRE.

Hem remarcat lo de que 'ls xiulits i protèstes ixqueren de tot el teatre, per cuant els periòdics no han segut sincers en el compliment de sa llavor informativa al dir que sòls fon en els pisos alts. La pròva més evidenta de lo que diem es que les primeres detencións SE FEREN EN EL PATI DE BUTAQUES. Tampòc es cèrt que 'l senyor Alcalde, al dirigir-se al públic, fora atés en seguida, a pesar dels esfòrsos que feu i les vòltes que intentá parlar. La protèsta continuá enérgica fins que 's feren les detencións dels joves més significats i la majoría dels protestants abandonaren el teatre fent-los costat.

El rato que durá la protèsta reiná en l' estrat el més complet desòri. Tant, que si tarden sòls dos o tres minuts a fer-se les detencións, es segur que s' hagueren acabat els Jòcs sense pronunciar el discurs el Mantenedor.

També es digne d' anotar el detall que observarem de que foren algunes les senyores que xiularen.

Els detinguts

Foren els detinguts el advocat En Eduart Martínez Ferrando, el president de la Joventut Valencianista En Francesc Aguirre, el director del *Diari de Sabadell* En Miquèl Durán i Tortajada, el distinguit publiciste En Rafèl Trullenque, els entusiastes valencianistes En Manèl Monforte Conejos, En Román Barea Pérez, En Manèl García Smith i nòstre Director En Marián Ferrandis Agulló.

Enterat de les detencións el diputat provincial En Joan Pérez Lucia, se presentá inmediatament en el govèrn civil, gestionant per teléfon ab l' Alcalde i Governador, que s' encontraven en el pabelló d' Agricultura, que foren possats en llibertat, lo cual no fon posible conseguir.

També hi ha que fer constar que 'l senyor Estrada s' interesá per la llibertat dels detinguts, còsa que de tot còr agraím; pero res va conseguir, com ho demòstra el fet de que 'ls detinguts pasaren al Jusgat on el jutje de guardia senyor García Musticles els prengué les primeres declara-

cións, i, no encontrant delicte ningú, se inhibí i pasá el assumpte al Jusgat municipal per si el fet podía considerar-se com falta.

Manifestació de simpatía

De tal pòt calificar-se la que feren el grupo d' uns cent cincuanta o dossents valencianistes que aguardaven a les pòrtes del govèrn civil, i seguiren als detinguts cuan foren traslladats al Jusgat municipal a pòc més de les dos de la matinada.

La plancha del governador

La constituí, i no menuda, el fet de passar al Jusgat de guardia un assumpte en el que no hi havía delicte que castigar.

En el pabelló d' Agricultura

Lo únic verdaderament lamentable es lo que passá en el pabelló de Agricultura, al anar allí, com de costum, la bella reina senyoreta Serrano Aguirre.

Els senyors aristócrates, sense dupte, no creent-la de suficient rango pera alternar ab ells, li feren el buit, i es necessitaren pròu influencies pera que, per fí, un gran d' Espanya la acompanyára pera dansar el obligat cotilló.

Se imaginem el disgust de la distinguidíssima senyoreta Serrano Aguirre.

Assó es lo que verament es descortesía, no la xiuladisa d' una joventud conscient que no vòl pasar per el *trágala* d' una còsa qu' es a totes llums una maniòbra política que desdíu del bòn nòm de Valencia.

La premsa valenciana

Excèpte *La Voz de Valencia* i *El Pueblo*, els demés diaris de Valencia no hu han pogut fer pitjor, en lo referent a la sinceritat que requerix la tasca informativa i en lo que respècta als joves valencianistes.

Es tota una paradoixa que la premsa de fòra, de Barcelona i Madrit, s' hatja ocupat del assumpte més imparcial i seriament.

Entesos: es que han volgut fer-nos el buit; *no vòlen donar-nos importancia.*

En el número vinent direm a cada periòdic lo que ve al cas, sentit no puga ser huí mateix per manca material d' espay.

Felicitacións rebudes

Sentint-ho en el ánima per *Las Provincias* que deía que *los promoveedores d' esta protesta fueron muy censurados*---ya serán servits de dir-nos per quí,--ham de comunicar a nòstres lectors que la protèsta dels joves valencianistes ens ha proporcionat el éxit més sorollós que may poguerem sommiar. Anarem a eixercitar un deure, sense importar-nos lo que 's poguera dir després, segurs com estavem de que compliem en nòstra obligació com a bòns valencianistes i vers patriòtes.

Demostraciò de que no s' equivocárem son les sigüents felicitacións que ham rebut, sense contar les moltísimes que 'ns han segut fetes de paraula, i atres que no publiquem per si acás no els pareix bé la seua publicació als senyors que 'ns les endresen:

«PATRIA NÒVA.---Valencia.---A la vòstra unim nòstra més enfurida protèsta acte anit.---Joventut Regionalista, Castelló.»

«PATRIA NÒVA.---Valencia.---De acòrt completament protèsta Jócs Florals.---Grupo Regionaliste, Alacant.»

«Joventut Valencianista.---Café Lion d' Or.---Aixina han de ser els valencianistes.---Unió Catalanista.»

«Aguirre.--Grao.--Valenta actitut vòstra i companys enfront intrussió forastera Jòcs Florals mereix felicitació i encoratjament entusiasta.---Morató, Pagés, Còsta, Roig, Jordá, Rogent, Bofill, Massot (de «La Veu de Catalunya).»

«Aguirre.---Grao.---A vos i companys la meua felicitació.---Josèp María López Picó.»

«PATRIA NÒVA.--- Valencia.---Redacció «Diari Sabadell» aplaudix viril protèsta adulteració Jòcs Florals.»

«Durán Tortajada.---Café Munich. —Felicite actitut Jócs Florals transmet-la Joventut Valencianista.---Armengol.»

Ademés s' han rebut cartes, que sentim no poder insertar en el present número, de:

La senyoreta D. M. V., Valencia.

D' En Ferrán Gascón, Bétera.

D' En Vicènt Tomás, Artana (Castelló).

D' En Ramón Orriòls, Xerez.

D' un valencianiste de l' Atenèu Mercantil.

De la Joventut Valencianista, de Barcelona.

De l' Agrupació Feminal Catalanista, de Barcelona.

Del Casal Catalanista del Districte tercer.

Del Esbart Barceloní de Dançaires.

De la Unió Nacionalista Radical, Barcelona.

Del Grop Catalanista «La Devantera».

Del Esbart Catalá de Dançaires.

Del Atenèu Autonomiste del Districte tercer, Barcelona.

Del Orfeó Canigó, Barcelona.

Del Grop Vía Fòra, Barcelona.

Del Grop Flòrs de Cingle, Barcelona.

* * *

La Joventut Valencianista de Barcelona ens comunica que al día sigüent dels Jòcs Florals dirigí al senyor Maestre este telegrama:

«Alcalde. --- Valencia. ---Joventut Valencianista referma protésta presència Mantenedor foraster Jòcs Florals enguany. --- Robèrt Blanquer, President; Josèp Climent, Secretari.

* * *

Se 'ns asegura que l' ex-valencianiste senyor Morales Sanmartín, desde l' estrat, digué «canallas» als jovens que xiulaven.

Prenim bòna nòta.

A propòsit d' Estrada

Mal, molt mal comensá el senyor Estrada sa carrera política: President de la Joventut Maurista de Málaga, estigué en Madrit a representar-la en la primera asamblea de Joventuts Mauristes, que allí se celebrava, donant-se a conexer a Espanya ab un discurs dels seus, tan buit d' idees com florit en l' expressió.

Pero demostrant un afany ilimitat d' arrivar i ningún amor als ideals de que 's día defensor, abandoná a Maura, ara que no dona cárrecs ni empleos, i se 'n passá a Dato, o millor dit, a Bergamín, l' astut cacic malagueny.

La sensibilitat embotada d' esta época d' egoístes, indiferents, acomodaticis i *sprits fòrts*, considerará semblant defecció com una còsa corrent; pero a una conciència rècta no podrá manco que inspirar-li repugnancia i asco.

Continuant per este camí, s' ambició de fer pronte nòm l' ha demostrat recentment ab sa tosudesa aceptant el cárrec de Mantenedor, no obstant tindre noticia per tres vegades de la divisió de paréixers que son nomenament havía produit, cuan al telegrama de la Joventut Valencianista, cuan a la ratificació de son nomena-

ment per una part asòles de la Junta directiva del Rat-Penat i cuan a sa arrivada a ésta, la fulla firmada per varis sòcis d' aquéll, enterant-li de que sa conducta constituía pera ells un *trágala*, una provocació.

I lográ son objècte, encara que pera assò tinguera que donar ocasió a que huit valencianistes sofriren les molèsties d' un procés, els cuals, si foren possats en llibertat no fon per el prec de nòstre hòme al fantasmó de nòstre governador—com ha dit la premsa lacayuna que a son servici tenen els no menos servilóns polítics valenciáns,—sino per disposició del jutge que entengué que 'l fet de que s' els acusava no revestia carácters de delit, remitint l' atestat al jusgat municipal per si es tractava d' una falta.

Ens havíen parlat ab encomi de l' oratòria del senyor Estrada i poguerem apreciar que 's del gènero castelarí, una oratòria manada replegar, de la que ha dit l' ilustre *Azorín*, que 'l mateix Castelar, si vixquera huí, renegaría d' ella. Tan castelarina resulta que, en el recent banquet ab que l' obsequiaren en Miramar mitja dotcena de sòcis del Rat, alguns forasters i l' alcalde, un cult i sagás redactor de *El Pueblo* pogué advertir en la oració que repetía «paraula per paraula» un paragraf de Castelar, elevantse a l' altaria de Garcilaso, que traduí i publicá com seues les òbres d' Ausias March, glória aquélla castellana que 'n una festa valenciana cantava el senyor Estrada, per disposició d' alguns valencianistes *pour rire* del Rat-Penat.

Per lo demés, son discurs dels Jòcs Florals constituí una urdim de llòcs comúns, en la que no hi hagué res de notable fóra d' un oportú i sentit paragraf de llaor a la memòria del malhaurat Dr. Moliner, perque de la promesa que feu de que sos fills dependríen el valenciá no fem cas, per raóns que no s' ocultarán a nòstres llegidors, obedint com obedí asòles al desig de reconciliar-se per un moment ab els elements que tant havía disgustat: els valencianistes purs. En fineses d' esta clase may creurem, que Castella es la que ferí de mòrt nòstra llengua i nòstres llibertats.

Pero assí ve lo gròs: per ahí se murmura que 'ls oferiments dels polítics valenciáns a Bergamín sobre Estrada no acabaven en fer-lo Mantenedor, sino en presentar-lo diputat a Corts per esta circunscripció en les vinentes eleccións, com si Valencia fora un districte *cunero*: *Alcorcón* o *Machacón*.

La còsa té visos de veritat; l' acta del senyor Estrada per Málaga atra vegada no está segura, pues ham llegit en un periòdic de Madrit, ab motiu de la xiulada, lo següent: «... diputado por Bergamín, con ayuda del dinero de Sáez y de las atrocidades del periodista y del gobernador de la flor natural, el archicursi Soler y Casajuana...»

Suposem, si arriva el cas de la presentació d' eixa candidatura, que assí la votarán els 18 de l' actual Junta directiva del Rat-Penat que ratificaren el nomenament de Mantenedor al senyor Estrada, l' empressa i dependents de l' arrendataria de cèdules, Maestre, Carballeda i els *monosabios* de la plassa de bòus que éste portá l' atra nit al teatre Principal, després de convidar-los a una copa d' aiguardent, pera ofegar la protèsta valencianista, còsa que, clar es, no conseguí.

DOS PARAULES

a la senyoreta Visanteta Serrano, reina dels Jòcs Florals d' enguany.

Perque eres hermosa i eres valenciana i t' has sentat en la cadira d' òr de la nòstra Festa, que 'ls mals valenciáns s' empenyen en ferir de mòrt; perque ningú al vóret entre les flòrs del nòstre incomparable jardí tinguera el menor dupte de quí era la reina entre totes; perque eres bòna pel fet de ser de la nòstra tèrra i perque hi hagué un núvol en el teu reinat que 'ns ha de portar nous díes de sól, van a tú estes paraules d' un oscur poeta que 't desitja molts díes de ventura.

No t' asuste si al teu pas s' espanten les granòtes; ¡qué saben elles de la claror dels teus ulls!... Tú t' alses pura de la despreciable xarca i pases magestuosament despedint al teu pas flairor de lliris i asucenes i elevante per sobre les misèries dels que no comprenen que una sòla de les teues mirades sería el títol més preuat d' un mortal en la tèrra.

Salut, reina; Deu te done llarga vida; perdona este atreviment que fas al dirigirme a tú, i no oblides may que aquella tormenta fon la glòria més gran del teu reinat, que ab la seua plutja reverdirá els camps i vorás esclatar les flòrs per tot arreu en la teua patria, que tant estimes.

Lo atre... oblidau, que reines com tú hi han hagut pòques al mon i l' esplendor del teu ròstre no 's borrará fácilment als que tingueren l' immensa ditja de vóret.

Daniel Martínez Ferrando

Valencia 30 de Juliòl de 1915.

¿Hi ha alguna persona normal que comprenga cóm l' actual Junta de Lo Rat-Penat puga seguir sense presentar la dimissió?

Revisió de valors

Franca, triomfalment, ham entrat de plé en una nòva esfera de nòstra actuació.

Fermísims en els propòsits que 'ns portaren a la creació de PATRIA NÒVA, no ham de variar gens en absolut de la línia que marcárem pera nòstre desenrotllament.

L' ánima valenciana, la santa i verdadera, la no empecatada ni rebordonída per la horrible influència centralista, respòn a nòstre esfòrs, i nòstres adèptes i entusiasmes creixen com per art d' encantament.

Es ya, pues, arrivada l' hóra de intensificar nòstra tasca, pera lo cual, lo més esencial, es una vera revisió de tots els valors valenciáns.

Fins ara, ham vixcut en el Reine Valenciá un enrarit ambient de convencionalísmes i mentira. Assí s' ha admirat i glorificat a molts imbècils i deprimits, s' han cubèrt ab silènci indigne mil escándalos i negòcis; per falta de valentía i sinceritat i d' òrgues en la premsa que s' atrevíren a mampendre esta important campanya de sinceritat, d' honradessa i de dignificació valenciana, cuan no per femenines complacències, per ridícoles mires d' amistat o de respèctes pera qui no 'ls mereixíen, s' ham deixat arrastrar sempre per la indigna corrent de tots els vicis que 'ns envòlten.

Cal, pues, mampendre per fí esta òbra patriòtica i regeneradora. Desde 'l número vinent, PATRIA NÒVA escomensará a ocuparse d' estos assumptes, desfent èrros de la opinió i fent desvaneixer els halus de popularitat que 'l nòstre pòble, inocent de detalls i datos, creá a l' entorn d' algunes persones, publicacións, entitats, etc.

Vorem d' ara en avant si s' enteren més de cuatre de que existix un moviment nacionaliste valenciá. Ara demostrarem plenament de part de quí está la honradessa i la cultura.

Comentaris a un telegrama

(ACABAMENT)

«Es muy aplaudido al decir que en Andalucía nadie siente desvío por la unidad de la Patria ni por Madrid.» Assò acusa, sencillament, rointat i mala fe. Assí no sentim desviu per l' unitat de la Patria, sino repulsió per l' uniformisme castellá que 'ns coloca als espanyòls no castelláns en situació d' inferioritat, ni tampòc per el Madrit honrat i trevallador que sofreix com nosatros els mals govèrns, sino per el Madrit oligárquic i burocrátic.

«Tampoco—añade— precisan en Andalucía las Mancomunidades *egoístas*, que bastarían para sembrar la *discordia*.» Egoíste tú, que vòls l' actual estancament de la Patria natural pera seguir desenrotllant eixe cacicat que 't permet ser ministre, sent una perfècta nulitat. ¡A saver aquell discurs d' apertura dels Tribunals que llegires recentment, quí te 'l faría! ¿Sembrar discòrdies? ¿Estás loco? Eixes, si acás, se produixen ab este règim centraliste, per el que les regións, pera prosperar, han d' esperar-ho tot de la gracia o de la sòrt de que sía nomenat ministre un fill de les mateixes, cuan totes podíen viure la vida digna del dret.

«Estas provincias se hallan bien en la actual organización.» Ya hu crec, mentres hi hatjen provincies anirá avant el caciquisme, les que tinguen influència en les altes esferes vorán volcades sobre elles les caixes del presupòst, i les que carixquen d' ella passarán la ma per la paret. D' este mòdo els pòbles agraits per el favor rebut, que no es favor sino justicia, dediquen carrers i alcen estatues a personalitats que no hu mereixen. No sería extrany que cuansevòl día li concediren tal honor al meló de la Borbolla, casos iguals ham vist, si be algunes vòltes no son els pòbles, sino els amics favorits en vida del cacic els que perpetúen sa *gloriosa* memòria.

«Ni quieren ni necesitan intermediarios entre ellas y el Poder central.» ¿Pues qué son més que intermediaris entre elles i el Poder central els actuals diputats centralistes? «(Ovación y vivas a España y Andalucía.)» *El diluvio, la oreja y la mar de prendas de vestir*, li faltava dir al telegrama.

«El Sr. Rodríguez de la Borbolla recomienda la unión de los liberales para defender los intereses andaluces.» Es dir, feu una crida a la «francachela del Presupuesto» per el partit lliberal, anunciada, segóns se diu, pera el pròxim Octubre.

I lo bò es que eixe senyor enemic de les Mancomunitats ab Moret, entrá a formar part de l' últim gabinet lliberal presidit per Romanones, que prometía a Catalunya tráureles triomfantes del Senat. ¡Qué elasticitat de convicciòns!

La Mancomunitat catalana está preparant la transformació de Catalunya, que 'n día no llunyá comptará ab víes de comunicaciò per tots sos pòbles i viles, ab telèfon fins la més apartada masía, i ab escòles en tots els pòbles. Ademés, la Mancomunitat presta diners als municipis pera el millor ordre dels servicis públics. ¡Pòbra Andalucía, pues, i pòbra Valencia, que comptant ab iguals polítics que aquélla, Deu sap cuan gojarán d' eixes ventajes!

Entretant, digam ab el personaje de la zarzuela:

«No abre la boca un ministro
que no diga un disparate.»

GLOSARI

Un valencianiste ignorat

Era un poblet del antic Reine de Valencia. Allí hi havien gran número de descastats, de antipatriòtes. Allá en lo cim de una montanyeta s' alsa l' ermita del Pare Sant Antòni; fins allí aplega el descastament, i uns clássics *gòigs* valenciáns foren bandejats per uns roins *gòigs* castelláns. En l' esglesia es profanada la mateixa llengua castellana per un retor *churro* que fa retronar sa veu en aragonés. ¡Condenats a que 'ls parlen en dialècte! Perteneix el poblet al bisbat de Teròl, per una d' eixes absurdes disposicións que 'ns venen de dalt. En lo carrer, en lo camp, en casa... es despreciada la llengua valenciana. L' amor, l' entusiasme per la llengua vernácula es nomenat folía per tot arreu. Les polides i gallardes chiques del poblet ens compadeixen amorosament i alguna que atra ens anima en nòstra tasca. ¡Oh, polides i gallardes chiques del poblet que 'n vòstres còrs òberts de bat a bat rebeu nòstres ideals, tot sentiment, tot veritat, tot santetat!

Pero entre l' aulor dels tarongers i la perennal verdor del arbre de Minerva qu' envoltant están al pòble per totes bandes, brolla una fonteta de cristalines aigües que serpenteja entre runes de passats més gloriosos.

Es una fonteta de valencianes aigües que may s' acabará; es un ventijol que sempre ventará; es un rogench fòch que may s' apagará.

La valenciana aigua de la fonteta se convertix en valenciana sava que nodrix i fa créixer a valencianes plantes, eternals manantials de valencianisme. Lo ventijòl fòrt, aciclonat, bufant com fòrt ponent, ens traurá de nòstre ensopiment, desafiant als rebordonits. Lo rogench fòch espargint lo caliu patri ens animará en tan ardorosa lluita...

Era un llaurador per cuals venes corría aquella sava valenciana, acaronant i fent créixer a valenciáns refillòls; en son cap, sa imaginació ardenta semblava lo vent fòrt, aciclonat, que desafiava als rebordonits; son còr bategava fòrt, molt fòrt, calentant aquella linfa, aquella oprimida sang valenciana...

Totes les nits, les amoroses nits del ivèrn, vòra 'l fòc, en la llar, llegía un llibre en valenciana llengua escrit. Sa veu era acompasada, tremolosa, dificultosa. Los vells, la generació que passa, amagaven la cara de vergonya al vore la seua responsabilitat en nòstre descastament. Els jovens, la generació que ve, en la cara ben alta desafiaven a tots aquells que en los brassos plegats ens portaren nòstre arruinament.

Mentres lo fòc de la llar en ses flamerades enardides als sons armoniosos de nóstra llengua, indicava que may s' apagaría, que pronte, molt pronte, aquella rojor se traduiría en la blancor de... pau i tranquilitat del viure de la Patria Valenciana.

Totes les nits de l' ivèrn fea valencianisme el llaurador del poblet.

¿Quín llibre era 'l que llegía?... No hu havem pogut averiguar; pero... era valenciá.

¡Que cride perennal i abondosament sa valenciana veu a tots els bons patriòtes del poblet!

Angelòt

L' incident dels Jòchs Florals

L' arbitrarietat comesa pels elements malsáns del regionalisme valenciá va quedar consomada; pero no va passar sense la deguda protèsta d' aquells patriòtes que sentint trepitjats els seus sentiments d' amor a Valencia i la seua fe envers un ideal noble i regenerador, feren ostensible lo seu disgust.

El senyor Estrada va sortír ab la seua. Després d' haver segut impossat per elements centralistes, contraris a tota idea de redempció, obeint probablement a desitjos de facilitar ocasió de lluiment pera seguir una carrera política que sòls pòt donar fruit als egoísmes personals, la responsabilitat del mentat incident correspòn primerament als qui per la seua personalitat hauríen de defendre ab més interés la causa de la Patria, i en segón llòc al mateix senyor Estrada, qui fent gala del seu pregonat sentiment de delicadesa, al tenir coneiximent de la discòrdia que havía provocat el seu nomenament de Mantenedor d' una festa tota amor i armonía, degué eludir noblement tal responsabilitat. Pero no: el senyor Estrada ya devía tíndre esbosat el seu discurs, i pera poder comptar en son haber ab un èxit oratòri, no titubetjá en ferir el desig dels bòns valencianistes, entrant com una falca.

El discurs del impossat Mantenedor fon pròu elocuent; pero ab tot i aixó no va convéncer en la part alusiva al regionalisme; éll mateix se contradiu: antepòsa l' amor regional al nacional, i no obstant repudia al qui cansat de vore que 'ls seus esfòr-

sos pera contribuir ab el granet d' arena al salvament de la mare Patria, s' estrellen en la mar de l' indiferència, labora pera que la seua regió se lliure del naufragi.

L' oratòria del senyor Estrada es bòna, molt bòna pera fer carrera dintre de la política centralista, encubridora de l' administració corcada que 'ns mina les fònts de vida regionals.

Celebrant el triomf

Altament simpática i confortant fon la festa ab que la Casa dels Obrers ha festejat el triomf alcansat per els poetes Josèp M.ª Bayarri i Francesc Caballero, sòcis de la Casa, en los darrers Jócs Florals.

La Casa dels Obrers, que constantment, ab fonda preocupació, ve laborant per el millorament de la clase trevalladora, sent sa actuació en el camp social clarividente i redemptora, no podía manco que ab la sinceritat, sagell de tots sos actes, honrar, honrantse, a Bayarri i Caballero. Perque Bayarri i Caballero no son més que dos modèts obrers que ab son talent i son estudi han alcansat el alt llòc que huí ocupen entre 'ls patris poetes.

Nòstra enhorabòna a la Casa dels Obrers, a les simpátiques llauradoretes que tan dignament presidiren la festa, i una vegada més a Bayarri i Caballero.

Concurs d' Himnes

Sopar en honor de En Santiago Cebrián

Per falta material de temps pera sa organisació no s' ha pogut celebrar en els darrers díes de la pasada fira, segóns anunciárem, el sopar en honor d' En Santiago Cebrián, autor del trevall premiat en el Concurs d' Himnes de PATRIA NÒVA.

Ara ya creem mol del cas aplasarlo algún temps. Encara que sentim este retrás, assò no será motiu mes que pera que creixca l' entusiasme que ya existix per l' iniciat sopar en honor del Sr. Cebrián.

* * *

Tampòc en este número, per gran excés d' original de indemorable publicació, nos es possible insertar les bases pera 'l Concurs Musical d' Himnes Nacionals Valenciáns. El publicarem, ab tota seguritat, en el número vinent.

El diputat centraliste Sr. Estrada, autor de la frase: «Yo, que por desgracia, soy de Málaga...»

A petició de varios sòcis, se proposará en la primera Junta la expulsió, per antipatriotisme, de En Josèp M.ª Zapater Esteve.

En el banquet que Lo Rat-Penat doná a Estrada en Miramar, se insultá a nostre idioma i no hi hagué ningú que tornara per éll. No ya valencianistes; ¿es que no eren ni valenciáns ningú dels que asistíren?

Consells i advertències

En el banquet que 'ls madrilenys residents en Valencia oferíren als directors de les bandes municipals de Valencia i Madrit, senyors Ayllón i Villa, els artistes valenciáns germáns Pinazo, s' oferíren a fer un cuadro i una esculptura pera 'l futur Centre de fills de Madrit, en Valencia.

Ya saben, sens dupte, lo que s' han fet estos senyors artistes, si han tingut en compte qu' es en Madrit on se donen els prèmis i les medalles.

Convindría saver les òbres d' art qu' estos senyors tenen fetes tan desinteresadament pera les societats valencianes.

* * *

Diguerem fa temps que això que la prensa deia «Filarmónica de Córdova» era sòlsment una *tuna*.

Ya han vist nòstres lectors que no ens ham equivocat.

Creém que s' haguera pogut portar atra còsa ab els mils de pessetes que 'ns ha costat.

* * *

El senyor Estrada digué en son discurs que donava paraula d' honor de que 'ls seus fills dependríen a parlar el valenciá.

Es el colm de les abdicacións de un centralíste, que 'n els moments de compromís, per congraciar-se, promet sense tò ni sò còses que sap que no té que complir.

Segur que a les hòres d' ara ya no s' enrecòrda de rès de lo que vá prometre. Es *marca de fábrica* que may falla.

Un enormisim excés d'original ens priva d' insertar en este número molts trevalls de colaboració, importants seccións, etcètera.

DIÁLECS AL VOL

El distinguit químic i entusiaste valencianiste En Emili Campos Crespo, que se trobava en l' estrat del teatre Principal la nit dels últims Jòcs Florals, sense que puga saver per qué, es va vore increpat per una senyoreta que desde les butaques li deia:

—*¡Grosero!... ¡Grosero!...*

A lo que dit senyor contestava galant:

—Prenga polibromuros la senyora...

* * *

A la eixida del teatre Principal, la nit dels Jòcs, ALEIXANDRE GARCÍA BRUSTENGA, sòci de Lo Rat, que ni en la Societat ni en el teatre la nit de la festa—on lluía el *garbo* en la taula de secretaría,—ha observat may el primer article del Reglament que prohibix parlar oficialment atra llengua que no siga la valenciana, segurament pera donar-se *pòt* davant del públic que ixía, preguntá a un policía:

—*Oiga, guardia, ¿hay algunos detenidos?*

—*Cinco*—li contestá el guardia, que segurament no sabía que eren huit els detinguts; a lo que retrucá mol enfática i *autorisadament* l' *immens* Brustenga:

—*¡Pues duro, duro con ellos!...*

Agraim moltísim a este *saltamartí* que 's titulava amic nòstre el *interés* demostrat, i tinga per segur que li correspondrem en la forma que 's mereix.

Tip. EXCELSIOR.—Guillem de Castro, 151.

CALSAT
RIERA
Carrer de Lauria, 5.-Valencia

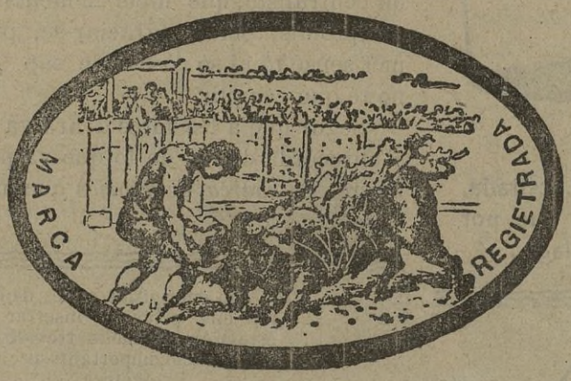

Fosfo-Fito-Kola-Aliño

Novísima medicació fosforada. Fósforo orgánic de les llavors dels cereals i Anòu de Kola granulades. Poderós tònic reconstituyents. De positius resultats en l' anèmia, tuberculòsis, escrofulisme, raquitisme, inapetència i en les convalescències. RECOMANAT PER LA CLASE MÉDICA.

De venda en les principals farmacies i drogueries d' Espanya.

Botella gran, 5 pesetes. Botella petita, 2'75

Pera demandes al per major: Farmacia de la Viuda del Dòctor Aliño, plassa del Mercat, 52.—VALENCIA.

La Floresta
Fábrica de flòrs artificials
:: Eduart Arnal ::
Saragossa, 16.-VALENCIA

Pera Ombreles, Palmitos, Boquilles, Bastóns i articles pera regals

La casa Bruguera
San Vicent, 41, front al carrer San Ferrán
— — — VALENCIA — — —

Fumeu l' incomparable
Paper Mefisto

: Fábrica de Conserves Vegetals :
ALFREDO J. MORGAN I COMPANYIA
GANDIA

Especialitat en tomata, pimentó, pésols, sanfaina, bresquilla, albercòc, raim, etc.

Pera pedidos: Manuel Coll, *carrer de la Corona, 15.-Valencia*

Tintorería SOTO
Avinguda del Pòrt, núm. 38
:-: Teléfono núm. 958 :-:
:-: :-: VALENCIA :-: :-:

Kiòsc de San Martí
VALENCIA
Venda de tota clase de periòdics, semanaris y revistes
Especialitat en periòdics regionalistes

El Depuratíu vegetal de Fuster
es un remey eficás pera les enfermetats dels ulls, del estomac, dolors reumátics, neurastènia, asma, enfermetats secretes de la dòna, sífilis, venéreo, hèrpes i demés que tinguen per orige la existencia en la sang de toxines i ácit URIC, perque 'l DEPURATIU VEGETAL FUSTER expulsa i obliga a ixir ab la suor i l' orina totes les dites impureses.

CALSAT
RIERA
Carrer de Lauria, 1 - Valencia
Festa-Fito-Rolls-Alfio
La Flora
Turrones SOTO
La casa Bruguera
Nougat de San Martí
Paper Mefisto

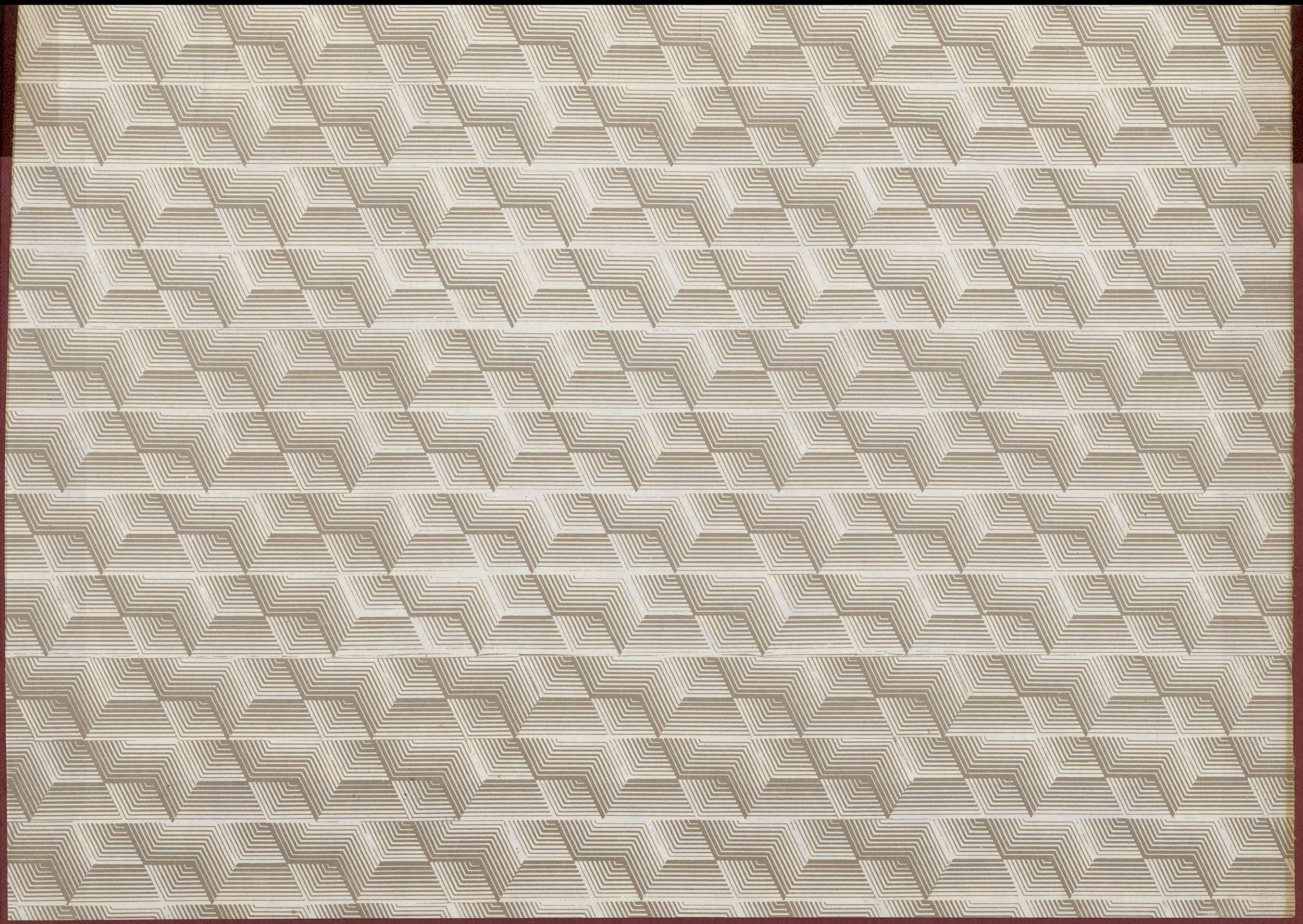

PATRIA
NOVA

1915